

DECIZIA nr.60
din 26 ianuarie 2021

referitoare la obiecția de neconstituționalitate a articolului unic al Legii pentru completarea Legii nr.72/2016 privind sistemul de pensii și alte drepturi de asigurări sociale ale avocaților referitor la sintagma „preexistent calității de asigurat”

Publicată în Monitorul Oficial nr.186 din 24.02.2021

Valer Dorneanu	- președinte
Cristian Deliorga	- judecător
Marian Enache	- judecător
Daniel Marius Morar	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Gheorghe Stan	- judecător
Livia-Doina Stanciu	- judecător
Elena-Simina Tănăsescu	- judecător
Varga Attila	- judecător
Cosmin-Marian Văduva	- magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluționarea obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru completarea Legii nr.72/2016 privind sistemul de pensii și alte drepturi de asigurări sociale ale avocaților, obiecție formulată de Președintele României, în temeiul art.146 lit.a) din Constituție și al art.15 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale.

2. Cu Adresa nr.CP/1397 din 13 noiembrie 2020, Președintele României a trimis Curții Constituționale sesizarea formulată, care a fost înregistrată la Curtea Constituțională cu nr.7152 din 13 noiembrie 2020 și constituie obiectul Dosarului nr.2061A/2020.

3. **În motivarea obiecției de neconstituționalitate**, autorul acesteia formulează **critici de neconstituționalitate intrinsecă**, prin raportare la art.16 alin.(1) din Constituție privind egalitatea în drepturi. Astfel, se arată că reglementarea criticată instituie o soluție legislativă discriminatorie în cadrul aceleiași categorii de persoane, întrucât beneficiul instituit - reducerea cu 15 ani a vârstei standard de pensionare - nu are în vedere și persoanele care au realizat un stagiu de cotizare în condiții de handicap grav, ivit ulterior dobândirii calității de asigurat. Acest beneficiu poate fi justificat prin prisma faptului că persoana cu handicap grav depune, în mod evident, un efort suplimentar, în raport cu o persoană fără handicap, în realizarea aceluiși tip de muncă. Însă, în cadrul aceleiași categorii, respectiv a persoanelor cu handicap grav, este irelevant momentul survenirii handicapului, situația fiind numai aparent diferită față de cea a persoanelor care au realizat un stagiu de cotizare în condiții de handicap grav, ivit ulterior dobândirii calității de asigurat.

4. Prin Decizia Curții Constituționale nr.632 din 9 octombrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.995 din 26 noiembrie 2018, Curtea Constituțională a constatat că sintagma *preexistent calității de asigurat*, cuprinsă în art.58 din Legea nr.263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, este contrară art.16 alin.(1) din Constituție. În acest sens, autorul sesizării menționează că art.58 din Legea nr.263/2010 prevede posibilitatea persoanelor care au realizat un stagiu de cotizare în condiții de handicap preexistent calității de asigurat de a beneficia de reducerea vârstelor standard de pensionare.

5. Autorul obiecției precizează că, potrivit deciziei precitate, „trăsătura pe care o au în comun cele două categorii de persoane instituite de dispozițiile art.58 din Legea nr.263/2010, respectiv aceea de a avea handicap, este suficient de relevantă încât să se poată aprecia că acestea se află în aceeași situație” (paragraful 27). De asemenea, menționează și considerentul 40 al deciziei precitate, conform căruia, „în condițiile în care obiectivul urmărit de legiuitor constă în compensarea condiției de handicap prin acordarea în condiții avantajoase a pensiei pentru limită de vârstă, împrejurarea că unele persoane cu handicap au realizat un stagiu de cotizare în condiții de handicap preexistent calității de asigurat, în vreme ce alte persoane cu handicap au realizat un stagiu de cotizare ulterior calității de asigurat nu constituie o justificare obiectivă și rezonabilă a diferenței de tratament juridic pe care legiuitorul o instituie. Prin urmare, Curtea conchide că acest criteriu nu este unul rezonabil, ci, dimpotrivă, arbitrar”.

6. Președintele României mai arată că, având în vedere considerentele Deciziei Curții Constituționale nr.632 din 9 octombrie 2018, aplicabile *mutatis mutandis* și în cauza de față, legea criticată contravine și dispozițiilor art.147 alin.(4) din Constituție.

7. În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, sesizarea a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și Guvernului, pentru a comunica punctul lor de vedere.

8. **Guvernul**, în punctul de vedere înregistrat la Curte cu nr.8012 din 11 decembrie 2020, solicită admiterea obiecției de neconstituționalitate, având în vedere cele reținute în Decizia Curții nr.632 din 9 octombrie 2018.

9. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului** nu au comunicat punctele lor de vedere cu privire la obiecția de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, punctul de vedere al Guvernului, raportul judecătorului-raportor, dispozițiile legii criticate, reține următoarele:

10. **Obiectul sesizării de neconstituționalitate** îl constituie dispozițiile Legii pentru completarea Legii nr.72/2016 privind sistemul de pensii și alte drepturi de asigurări sociale ale avocaților, care prevede următoarele: „Articol unic. - După articolul 34 al Legii nr.72/2016 privind sistemul de pensii și alte drepturi de asigurări sociale ale avocaților, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I , nr.342 din 5 mai 2016, se introduce un nou articol, art.34¹, cu următorul cuprins: «Art.34¹ - *Persoanele cu handicap grav care au realizat cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare în condiții de handicap preexistent calității de asigurat beneficiază de reducerea cu 15 ani a vârstei standard de pensionare prevăzute în anexa nr.1.»*” Cu toate acestea, Curtea reține că, în realitate, autorul nu critică articolul unic al Legii pentru completarea Legii nr.72/2016 privind sistemul de pensii și alte drepturi de asigurări sociale ale avocaților în integralitatea lui, ci exclusiv sintagma *preexistent calității de asigurat* din cuprinsul acestuia.

11. Autorul sesizării susține că dispozițiile criticate contravin prevederilor constituționale ale art.16 alin.(1) privind egalitatea în drepturi și ale art.147 alin.(4) teza a doua privind obligativitatea respectării deciziilor Curții Constituționale.

12. În vederea soluționării prezentei obiecții de neconstituționalitate, Curtea va verifica îndeplinirea condițiilor de admisibilitate a acesteia, prevăzute de art.146 lit.a) teza întâi din Constituție și de art.15 alin.(2) din Legea nr.47/1992, sub aspectul titularului dreptului de sesizare, a termenului în care acesta este îndreptățit să sesizeze instanța constituțională, precum și a obiectului controlului de constituționalitate.

13. În jurisprudența sa, Curtea a statuat că primele două condiții se referă la regularitatea sesizării instanței constituționale, din perspectiva legalei sale sesizări, iar cea de-a treia vizează stabilirea sferei sale de competență, astfel încât urmează să fie cercetate în ordinea menționată, constatarea neîndeplinirii uneia având efecte dirimante și făcând inutilă analiza celorlalte condiții (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.67 din 21 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.223 din data de 13 martie 2018, paragraful 70, sau Decizia nr.385 din 5 iunie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.488 din 13 iunie 2018, paragraful 32).

14. Referitor la titularul dreptului de sesizare, prezenta obiecție de neconstituționalitate a fost formulată de Președintele României, care, în temeiul art.146 lit.a) teza întâi din Constituție și al art.15 alin.(1) din Legea nr.47/1992, are dreptul de a sesiza Curtea Constituțională pentru exercitarea controlului de constituționalitate *a priori*, fiind, așadar, îndeplinită această primă condiție de admisibilitate.

15. Cu privire la termenul în care poate fi sesizată instanța de control constituțional, potrivit art.15 alin.(2) din Legea nr.47/1992, acesta este de 5 zile de la data depunerii legii adoptate la secretarii generali ai celor două Camere ale Parlamentului, respectiv de două zile, începând de la același moment, dacă legea a fost adoptată în procedură de urgență. Totodată, în temeiul art.146 lit.a) teza întâi din Legea fundamentală, Curtea Constituțională se pronunță asupra constituționalității legilor înainte de promulgarea acestora, care, potrivit art.77 alin.(1) teza a doua din Constituție, se face în termen de cel mult 20 de zile de la primirea legii adoptate de Parlament.

16. Cu privire la acest aspect, se constată că legea supusă controlului a fost adoptată de Camera Deputaților, Cameră decizională, în data de 20 octombrie 2020, a fost depusă, în aceeași zi, la secretarul general pentru exercitarea dreptului de sesizare cu privire la constituționalitatea legii și apoi trimisă spre promulgare, în data de 26 octombrie 2020. Prezenta sesizare a fost înregistrată la Curtea Constituțională în data de 13 noiembrie 2020. Într-o atare situație, luând act de faptul că sesizarea de neconstituționalitate a fost formulată în termenul de 20 de zile, prevăzut de art.77 alin.(1) teza a doua

din Constituție, se constată că obiecția de neconstituționalitate este admisibilă sub aspectul respectării termenului în care poate fi sesizată instanța de control constituțional.

17. De asemenea, având în vedere că Legea pentru completarea Legii nr.72/2016 privind sistemul de pensii și alte drepturi de asigurări sociale ale avocaților nu a fost promulgată de Președintele României, Curtea constată că obiecția de neconstituționalitate este admisibilă și sub aspectul respectării condiției referitoare la obiectul controlului de constituționalitate.

18. Așadar, nefiind incident un fine de neprimire a sesizării astfel formulate, Curtea urmează să examineze pe fond obiecția de neconstituționalitate.

19. Examinând motivele de neconstituționalitate invocate, Curtea reține că prevederile art.16 alin.(1) din Constituție interzic legiuitorului să trateze în mod diferențiat categorii de persoane care, din punct de vedere obiectiv, se află în situații analoge, conform interpretării date de Curtea Constituțională. Un asemenea tratament este discriminatoriu, în sensul dat acestei noțiuni de art.16 alin.(1) din Constituție. De asemenea, Curtea Constituțională a stabilit că nu este discriminatoriu tratamentul diferențiat pe care legiuitorul îl aplică unor categorii de persoane care, în mod obiectiv, se află într-o situație diferită. În acest sens, din jurisprudența bogată a Curții, pot fi menționate Decizia nr.86 din 27 februarie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.207 din 31 martie 2003, Decizia nr.476 din 8 iunie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.599 din 11 iulie 2006, Decizia nr.573 din 3 mai 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.363 din 25 mai 2011, sau Decizia nr.366 din 25 iunie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.644 din 2 septembrie 2014, paragraful 55, Decizia nr.755 din 16 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.101 din 9 februarie 2015, paragraful 23, Decizia nr.20 din 24 ianuarie 2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.243 din 10 aprilie 2002, Decizia nr.156 din 15 mai 2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.339 din 26 iunie 2001, Decizia nr.310 din 7 mai 2019, Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.663 din 9 august 2019.

20. În același sens este și jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, care a statuat, în aplicarea prevederilor art.14 din Convenția privind apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale privind interzicerea discriminării, că reprezintă o încălcare a acestor prevederi orice diferență de tratament săvârșită de stat între indivizi aflați în situații analoge, fără o justificare obiectivă și rezonabilă (a se vedea referințele din Decizia Curții nr.657 din 17 octombrie 2019, publicată în Monitorul Oficial, al României, Partea I, nr.882 din 1 noiembrie 2019, respectiv paragraful 16 din Hotărârea din 13 iunie 1979, pronunțată în Cauza *Marckx împotriva Belgiei*, Hotărârea din 13 noiembrie 2007, pronunțată în Cauza *D.H. și alții împotriva Republicii Cehe*, paragraful 175, Hotărârea din 29 aprilie 2008, pronunțată în Cauza *Burden împotriva Regatului Unit*, paragraful 60, Hotărârea din 16 martie 2010, pronunțată în Cauza *Carson și alții împotriva Regatului Unit*, paragraful 61).

21. Legea criticată vizează două categorii de persoane pe care le tratează în mod diferit din punct de vedere juridic: (i) persoanele cu handicap grav care au realizat cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare în condiții de handicap **preexistent** calității de asigurat și (ii) persoanele cu handicap grav care au realizat cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare în condiții de handicap **ulterior** calității de asigurat. Tratamentul juridic diferențiat al celor două categorii constă în faptul că persoanele cu handicap grav care au realizat cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare în condiții de handicap preexistent calității de asigurat beneficiază de reducerea cu 15 ani a vârstei standard de pensionare, în vreme ce persoanele cu handicap grav care au realizat cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare în condiții de handicap ulterior calității de asigurat nu beneficiază de această reducere.

22. Concluzia că legiuitorul vizează două categorii de persoane pe care le tratează în mod diferențiat rezultă în mod implicit, dar neîndoielnic, din însuși conținutul legii criticate. Este adevărat că textul legii criticate nu exclude în mod expres de la acordarea beneficiului persoanele cu handicap grav care au realizat cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare în condiții de handicap ulterior calității de asigurat. Cu toate acestea, câtă vreme textul de lege criticat se referă în mod explicit doar la persoanele cu handicap grav care au realizat cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare în condiții de handicap **preexistent** calității de asigurat, rezultă cu certitudine că intenția legiuitorului a fost aceea de a nu acorda beneficiul reducerii vârstei de pensionare și persoanelor cu handicap grav care au realizat cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare în condiții de handicap **ulterior** calității de asigurat. Cu alte cuvinte, modalitatea realizării tratamentului juridic diferențiat a fost realizată, în prezenta cauză, sub forma omisiunii legislative.

23. Curtea reține că, întrucât reducerea vârstei de pensionare cu 15 ani reprezintă un beneficiu evident, persoanele cărora nu li se acordă acest beneficiu sunt tratate în mod diferențiat față de persoanele cărora li se acordă acest beneficiu. Dar, potrivit jurisprudenței constante a Curții Constituționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului anterior evocate, **nu orice tratament juridic diferențiat este și discriminatoriu**, adică contrar art.16 alin.(1) din Constituție și art.14 din Convenție, ci doar tratamentul juridic diferențiat aplicat unor categorii de persoane care, în mod obiectiv, se află în

situații analoage. Altfel spus, tratamentul este discriminatoriu doar dacă criteriul de care a ținut seama legiuitorul când a tratat în mod diferențiat două categorii de persoane este arbitrar și nu ține seama de situația obiectiv asemănătoare în care se află categoriile respective de persoane.

24. Curtea reține că criteriul avut în vedere de către legiuitor la instituirea tratamentului diferențiat prin legea criticată este **data dobândirii handicapului de către asigurații din sistemul de pensii al avocaților**: anterior sau ulterior momentului dobândirii calității de asigurat în acest sistem de pensii. În concret, legiuitorul a apreciat că doar dacă handicapul este anterior asigurării în sistemul Legii nr.72/2016, nu și ulterior acestui moment, se poate beneficia de reducerea cu 15 ani a vârstei de pensionare.

25. Curtea reține că acest criteriu nu este rezonabil, deoarece momentul dobândirii handicapului grav, prin raportare la cel al asigurării în sistemul Legii nr.72/2016, nu schimbă cu nimic situația obiectivă în care se află toții asigurații cu handicap grav din acest sistem. Astfel, dacă soluția legislativă criticată s-ar menține, ar fi posibil, în fapt, ca dintre doi asigurați care au dobândit același handicap grav, să beneficieze de reducerea cu 15 ani a vârstei de pensionare în condițiile legii criticate doar acela dintre ei al cărui handicap grav este preexistent asigurării în sistemul Legii nr.72/2016. Această diferență dintre cei 2 asigurați, deși reală, nu este, totuși, relevantă, dacă se ține seama de scopul urmărit de legiuitor prin acordarea beneficiului reducerii vârstei de pensionare. Acest scop constă în compensarea, parțială sau totală, a dezavantajelor personale și sociale generate de dobândirea handicapului grav. Or, asiguratul care dobândește handicapul grav ulterior intrării în sistemul Legii nr.72/2016 nu se află într-o situație mai bună decât asiguratul cu handicap grav preexistent la momentul asigurării pentru a se putea, eventual, susține refuzul acordării beneficiului. Prin urmare, dacă legiuitorul dorește să îi protejeze, prin reducerea cu 15 ani a vârstei de pensionare, pe asigurații cu handicap grav preexistent la momentul asigurării de efectele inerente acestei condiții dezavantajoase, atunci el trebuie să îi protejeze, în egală măsură, și pe asigurații care au dobândit handicapul grav ulterior momentului asigurării.

26. Curtea constată că excluderea de la acordarea beneficiului reducerii cu 15 ani a vârstei de pensionare asiguraților sistemului de asigurări sociale ale avocaților care au dobândit un handicap grav ulterior intrării în acest sistem constituie o discriminare, interzisă de art.16 alin.(1) din Constituție, față de asigurații cu handicap preexistent la momentul intrării în sistemul de asigurări al avocaților.

27. Așa cum a statuat în mod constant Curtea, legiuitorul este pe deplin îndreptățit să stabilească conținutul dreptului fundamental la pensie, consacrat de art.47 alin.(2) din Constituție. În mod specific, legiuitorul nu este ținut de art.47 alin.(2) din Constituție să acorde unei anumite categorii de avocați asigurați condiții mai avantajoase de ieșire la pensie, de exemplu, reducerea vârstei de pensionare. De altfel, nici măcar art.50 din Constituție, potrivit căruia „*Persoanele cu handicap se bucură de protecție specială. Statul asigură realizarea unei politici naționale de egalitate a șanselor, de prevenție și de tratament ale handicapului, în vederea participării efective a persoanelor cu handicap în viața comunității, respectând drepturile și îndatoririle ce revin părinților și tutorilor*” nu îl obligă pe legiuitor să adopte o măsură anume. Deși formularea art.50 din Constituție este imperativă, aceasta are un conținut general, în sensul că nu precizează care sunt măsurile concrete ce vor fi luate de către stat și nici măcar autoritățile publice obligate în acest sens. Cu toate acestea, odată ce statul, în speță Parlamentul, a luat decizia de a implementa obligația prevăzută de art.50 din Constituție, trebuie să o facă în mod nediscriminatoriu. De altfel, și Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că, deși Protocolul nr.1 al Convenției nu include dreptul de a primi plăți cu titlu de asigurare socială de vreun fel, dacă un stat decide să creeze un sistem de beneficii trebuie să o facă într-o manieră compatibilă cu articolul 14 din Convenție (Decizia de admisibilitate din 6 iulie 2005, pronunțată în Cauza *Stec și alții împotriva Marii Britanii*, paragraful 55, citată în Decizia Curții nr.632 din 2018, paragraful 42).

28. Ținând seama de faptul că legea criticată instituie o discriminare, interzisă de art.16 alin.(1) din Constituție, și nu un privilegiu, de asemenea interzis de textul constituțional menționat, Curtea admite obiecția de neconstituționalitate și constată că sintagma „*preexistent calității de asigurat*” cuprinsă în articolul unic al Legii criticate este neconstituțională.

29. Pentru considerentele arătate, în temeiul art.146 lit.a) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.11 alin.(1) lit.A.a), al art.15 alin.(1) și al art.18 alin.(2) din Legea nr.47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite obiecția de neconstituționalitate formulată de Președintele României și constată că sintagma „*preexistent calității de asigurat*” cuprinsă în articolul unic al Legii pentru completarea Legii

nr.72/2016 privind sistemul de pensii și alte drepturi de asigurări sociale ale avocaților este neconstituțională.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României, președinților celor două Camere ale Parlamentului și prim-ministrului și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 26 ianuarie 2021.